

ВІДДІЛЕННЯ РЕДАКЦІЇ

Збірника наукових праць «Гілея: науковий вісник»

ВІННИЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Інститут історії, етнології
і права Вінницького державного
педагогічного університету
імені М. Коцюбинського, м. Вінниця)
керівник **Степанчук Ю.С.**,
кандидат історичних наук
E-mail: iiep@inbox.ua

ДОНЕЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Донецький національний
університет, м. Донецьк)
керівник **Андрієнко О.В.**,
кандидат філософських наук, доцент
E-mail: elena_andrienko8@mail.ru

ЗАПОРІЗЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Запорізький національний
технічний університет, м. Запоріжжя)
керівник **Бондаренко О.В.**, доктор
філософських наук, доцент
E-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Прикарпатський національний
університет імені Василя
Стефаника, м. Івано-Франківськ)
керівник **Дичковська Г.О.**,
кандидат філософських наук, доцент
E-mail: go_osmomysl@ukr.net

ЛУГАНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Східноукраїнський національний
університет імені В. Даля, м. Луганськ)
керівник **Михайлюк В.П.**,
доктор історичних наук, професор
E-mail: vital_mih@ukr.net

ЛЬВІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Національний університет
«Львівська політехніка», м. Львів)
керівник **Карівець І.В.**,
кандидат філософських наук, доцент
E-mail: sacre@ukr.net

МАРИУПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Маріупольський державний
гуманітарний університет)
керівник **Дегтеренко А.М.**,
кандидат політичних наук, доцент
E-mail: degterenko777@ukr.net

МИКОЛАЇВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Південнослов'янський інститут Київського
славистичного університету, м. Миколаїв)
керівник **Хімченко О.Г.**, кандидат
філософських наук, професор,
член-кореспондент УАН; координатор
Макарчук С.С., кандидат
історичних наук, доцент
E-mail: Alex_x_5@ukr.net або
rvgreabis@farlep.mk.ua

ОДЕСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Одеський національний
університет імені І.І. Мечникова)
керівник **Барвінська П.І.**, кандидат історичних
наук, доцент
E-mail: barwinskaja@ua.fm

ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Полтавський факультет Національної
юридичної академії України
імені Ярослава Мудрого)
керівник **Куцепал С.В.**,
доктор філософських наук, професор
E-mail: svkutsep@rambler.ru

СЕВАСТОПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Севастопольський національний технічний
університет, м. Севастополь)
керівник **Фіров П.Т.**, кандидат
історичних наук, доцент
Тел.: 8 068 925 74 57

СИМФЕРОПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Кримський економічний
інститут Київського національного
економічного університету імені В. Гетьмана)
керівник **Попов О.Д.**,
кандидат історичних наук, доцент
E-mail: popalex79@mail.ru

УМАНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, м. Умань)
керівник **Кривошея І.І.**,
кандидат історичних наук, доцент
E-mail: kii1969@mail.ru

ХАРКІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків) керівник **Владленова І.В.**, кандидат
філософських наук, доцент
E-mail: vladlenova@email.ua

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

(Чернігівський педагогічний
університет імені Т.Г. Шевченка)
керівник **Горобець С.М.**, викладач
E-mail: olen-g@yandex.ru

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

УДК 94 (477) 929

Кривошея В.В.

Козацька старшина Кропивнянського полку доби Національної революції середини XVII ст.

Висвітлюється стан дослідження персонального складу козацької старшини Гетьманщини на прикладі Кропивнянського полку, надані біографічні довідки полкової старшини, сотників.

Ключові слова: козацька старшина, Гетьманщина, полк, сотня, Кропивна.

Історія Кропивнянського полку залишається схованою від нас як через втрату історичних джерел, так і короткий термін існування полку. Лише останнім часом дослідження поживалися. В новітній історіографії до історії полку зверталися Ю.Мицик, В.Кривошея, І.Кривошея, В.Заруба, С.Коваленко. Ю.Мицик [1], В.Кривошея [2, с.75–76], І.Кривошея [3, с.80], С.Коваленко [4, с.308–310] досліджували біографію Джеджалії, краєзнавчий нарис про нього написав О.Хмара [5]. В.Кривошея зміг встановити, що сотником кропивнянським 1638 р. став Михайло Каша, а отаманом городовим Іван Зборовський [2, с.49] (пізніше до цієї токи зору приєднався В.Заруба [6, с.60]), іркліівськими сотником Матвій Панкевича, отаманом Гаврило Кулагу [2, с.50, 51] (пізніше цю точку зору не зовсім коректно підтримав В.Заруба [5, 145]). І.Кривошея вивчала родовід Тулубів [7, с.39–45]. В.Заруба висловив думку, що сотник демський Демко Ігнатенко і є гетьман Дем'ян Ігнатович [6, с.60, 137]. С.Коваленко навів біографи Філона Джалалія (за його інтерпретацією), довідки про Нестора Павловича Морозенка, Івана Тарновського, Михайла Телюченка, подав інформацію стосовно населених пунктів полку [4, с.305–326]. Інформацію про населені пункти полку дослідники черпають з довідкових видань, але вже настав час для спеціального дослідження, а не механічне перенесення у наукові видання даних з довідників [8]. На цей час жоден з істориків не опублікував реєстру козацьких старшин полку, який би виходив за межі загальновідомого реєстру 1649 р. Продовжуючи цикл

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: www.gileya.org.ua

Див. також: Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського:

www.nbu.gov.ua/portal Розділ: *Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць*

публікацій про старшину полків Гетьманщини як підготовчий матеріал енциклопедії [9,с.5–43;10,с.5–13], пропонуємо дослідження про старшину Кропивнянського полку.

Андрієнко (Андрющенко) Пилип – сотник іркліївський Переяславського полку (? – 1672 – ?). Мабуть, належав до розгалуженої родини Андрущенків, з яких Каленик, Юрко, Юсько були козаками Іркліївської сотні Кропивнянського полку (1649).

Артемович Марко – покозачений шляхтич гербу «Лук» [11,арк.24 зв.]. Поминання його роду у Межигорському монастирі як судді полкового: Артем, Ірина, Наталія, Ірина, Катерина, Марко, Марія, Осип. Можливо, козак Іркліївської сотні Кропивнянського полку Марко Артюшенко (1649). У червні 1664 р. гетьман Брюховецький направив до царя посольство в складі київського полковника Василя Дворецького, канівського полковника Федора Панченка і Марка Артемовича, що засвідчує їх впливовість у тогочасному старшинському середовищі. Суддя полковий чернігівський (? – 1667.02. – 1671 – ?). 29 травня 1667 р. надав лист на млинове займище козаку красковському Саві Биківцю [12,арк.41].

Бережецький Мисько – перейшов з Іркліївщини до Переяслава і став полковим писарем переяславським. 1649 р. зафіксований як Мисько Бережецький у Кропивнянському полку.

Буша (Бушенко) Терешко – козак (1649), сотник іркліївський Переяславського полку (? – 1670 – ?).

Василевич Олешко – козак Іркліївської сотні Кропивнянського полку (1649), військовий товариш (1654), учасник посольства Богдановича–Тетері до Москви.

Ворона Петро – зафіксований у реєстрі 1649 р. козаком Яблунівської сотні [13, 359] Кропивнянського полку, полковий суддя лубенський (? – 1660 – ?), потім був сотником яблунівським (? – 1672 – ?).

Голубицький Яцько – отаман у полку Корсунському (1638 – ?), сотник кропивнянський Переяславського полку (1648). Його справу у Кропивнянській сотні продовжував Войтко Голубицький [13,с.349].

Джеджалій Філон (? – 1589 – 1662 – ?) – покозачений шляхтич. Був одним із організаторів антипольського виступу 1630 р., яке, іноді, в історіографії називається «Переяславщина», полковник переяславський (1630). Серед його соратників були черкаські старшини Василь Соколка, Костянтин Вовк, Олександр Світлицький, корсунські Панковський (хтось з його нащадків Грин у Ладжинській сотні Уманського полку), Іван Туровець (у Звенигородській сотні 1649 р. Василь Туровець), стеблівський Михайло Мануйленко, Федір Бабиченко, лубенський Станіслав Яблоновський, Захаріяш з Чигирин [14,с.675]. Сотник кропивнянський Переяславського полку (? – 1648). 24 квітня 1648 р. разом із черкаським сотником Богданом Товпигою очолив повстання реєстрових козаків у Кам'яному Затоні проти І. Барабаша й І. Караїмовича Полковник кропивнянський (1649 – 1650.10. [15,с.345] – ?), Брав участь у Жовтоводській битві 1648 р., Корсунській битві 1648 р., Пилявецькій битві 1648 р., Зборівській битві 1649 р., Був послом до Валахії, Туреччини [13,с.349]. Осауул генеральний, наказний гетьман під час Берестецької битви 1651 і у 1655 рр. Одним із старовинних козаків у Кропивні був Шимко Радкевич (у реєстрі 1649 р. записаний десятим, а одинадцятим і дванадцятим його сини Ярема і Васько) [13,с.349]. 26 жовтня 1656 р. у Крапивні козак Ярема

Шимковський продав осажений ще його батьком Шимком Радковичем «хутор свой отчизный названный Шимковский с грунтом стоячий на речце Ирклею в Чернобаевце в котором хуторе хат две, старой сад», половину ставу, три луки сіножатну ниву за рікою Ірклієм за сто золотих «уродженому пану» (тобто, шляхтичу) Філону Джеджалії [16,арк.1]. Цікаво, що у документі він не названий полковником. Підписались же під цією купчею «люди цнотливі» Лесько Михайленко, Влас Гордієнко, Гаврило Лисовченко, Мойсей Чопурний. Лесько Михайленко і Гаврило Лисовченко ще 1649 р. фіксуються у полковому товаристві, відомий і старовинний козацький рід Чепурних (його представник Зінець наводиться у реєстрі п'ятим) [13,с.349]. Полковник Філон Джеджалій очолював старовинних козаків лівобережних. Влітку 1654 р. він заявив Б.Хмельницькому: «Ти, гетьмане, не довго нап'єшся води Дніпрової». Це засвідчує протиріччя між козацтвом старожитнім і гетьманом. Брав участь в поході прибічників Виговського проти повсталі Полтави. Змовився з полтавським полковником Мартином Пушкарем знищити Івана Виговського. В результаті невдало змови проти гетьмана Виговський залишився живим, а полковник Пушкар зарубав Джеджалію. В наслідок цих подій Кропивнянський полк було знищено. Під час Рум'янцевської ревізії як докази права на володіння маєтностями подавались різноманітні документи. Нашу увагу привернули два з них, що дозволяють додати деякі штрихи до біографії та родоводу одного із героїв національно–визвольної війни українського народу середини XVII століття кропивнянського полковника Філона Джеджалії. 4 липня 1662 р. до переяславських гродських книг було занесено наступний тестамент «славетного» шляхтича і козака полку Переяславського Івана Григоровича Бурмаки з його дружиною Євдокією Філонівною Джеджалією, «обивателів Переяславських». Складений був заповіт 16 квітня 1662 року. Маємо виписку щодо передачі після їх смерті Межигірському монастирю «дворы наш власный в Переяславлю в пригородке межы суседы Филипом Крамарем з одной а з другое стороны Левком Гончарем за который двор далисмо триста золотых, пол млина на средней гребли, который млин держило посполу з паном отцем моим, до того ж монастыря Межигорского мою половину записываю, а до того ещё футор наш в селе Комаровце, сеножать нив десят и лес и за тое теж далисимо триста золотых, кони, бидла рогатое, овечки и що колвек на тот час из рухмых яко и лежачих речей может быть як то готовых грощей серебра з шат так синих сено и белого платя и оружия всею моего все тое монастырю Межигорскому легуем и записуем» [17,арк.36]. При цьому підкреслювалось, що все це «не отчизна але з нашео власное пращи набыток» [17,арк.37]. Своїми підписами тестамент скріпили генеральний суддя (? – 1662.04. – 1663.02. – ?) Іван Д`яченко, городовий отаман Ісак Бовтко, Федір Стріла, писар судійський Богдан Тимошевич, козаки переяславські Федір Гришкевич, Микита Карпаченко, Федір Федоренко. Федір Стріла у реєстрі 1649 р. записаний у Переяславській сотні Федора Чикмена [13,с.321]. Те, що у переліку він стоїть вище писаря судового є свідченням того, що попередньо він займав значний старшинський уряд. Не виключено, що був сотником після Чикмена. Пізніше на Правобережжі серед охочих полковників зустрічався Пилип Стріла [18,с.137]. У помінальнику роду Джеджалій Філону передує двадцять два чоловічих імені. Це три коліна. Отже, його рід щонайменше 100 років був у православ'ї, що протирічить точці зору, що Джеджалій був татариним [19,с.152]. Наведені вище

документи твердять про його шляхетське походження. Філон прожив, очевидно, досить довго, так як більшість його дітей померли раніше нього. А донька Євдокія у 1662 р., коли писала свій заповіт, мабуть була вже в літах. Якщо, навіть, допустити, що їй у той час було близько шестидесяти років, то Філон мав народитися десь у 80-х роках XVI ст. і Визвольну війну зустрів щонайменше шістдесятилітнім. В оточенні Б. Хмельницького він представляв непримиренну опозицію польській шляхті та угодовській політиці князя А. Кисіля. Від 1658 р. подальша доля невідома.

Зборовський Іван – козацький старшина (1625), отаман кропивнянський Переяславському полку (1638 – ?).

Іванов Стефан Опанасович – козак пирятинський Кропивнянського полку (1649), генеральний осавул (1662 – 1663.11.–?).

Ігнатенко Демко – сотник кропивнянський (? – 1649 – ?).

Каша Михайло – військовий суддя (1634), сотник кропивнянський Переяславському полку (1638).

Котурженко Іван – Кутурженко Курило та Іван козакували у Пирятинській сотні Кропивнянського полку у 1649 р. Сотник пирятинський (? – 1659.11. – 13.09. [20,с.620] – ?).

Кохан Іван – сотник чорнуський Кропивенського полку (1649 [13,с.365]).

Криницький Юхно – полковий старшина (можливо, хорунжий чи писар) Кропивенського полку (1649).

Кулага (Калошенко) Гаврила – бачимо серед перших переяславських козаків, коли він у 1617 р. скаржився гетьману Дмитру Барабашу на козаків Саченків [21,с.190]. Був другим старшиною за рангом після Філона Джалалії у Переяславському полку (1630 [22,с.97]), вірогідно, сотником іркліівським. Притримувався проурядової партії, куди його вели родові зв'язки з Іваном Кулагою канівським, приятельські – з канівчаними регіментарем Антіном Бутом, Левком Бутом, черкасцями Левком Прабновим, Калеником Прокоповичем, Федором Пралею, корсунцем Гамбурою, Іваном Сорокою з Жовнина [14,с.675]. Гаврило Калошенко отримав від гетьмана Івана Кулага – Петрожицького підтвердження на право володіння сіножатями й городами. На отчизну і дідищу Гаврила претендували Карпо Петренко і Яцько Подолянка [17,арк.2,7]. У 1638 р. Гаврило Кулага став отаманом Іркліівської сотні Переяславського полку. Мабуть, був одружений з Сомківною, тіткою Якіма Сомка. Підтвердженням цього є лист Сомка до думного дяка Алмаза Іванова (1661 р.): «Прошу вашей милости о брате своем Богдане Колощенке и о хлопце Филке, которого я послал к Федору Михайловичу Ртищеву; заступи к его царскому пресветлому величеству чтобы отпустил их с иными посланниками моими вкоре, понеже здесь жена его плачет с малыми детки, во время нынешнего безвремения» [23,с.52]. Богдан і Семен Калошенко (Кулаги) записані у реєстрі полкового товариства переяславського у 1649 р. [13,с.315].

Кулага Прокіп – під час гетьманування Якіма Сомка Прокіп Кулага, ймовірно, став сотником кропивенським. Позбавлений уряду на ніжинській раді, як найближчий Сомкові соратник був відправлений на заслання, яке відбував в Наримі [24,с.54]. Обом вдалося повернутися із заслання живими. Прокіп знову став сотником кропивенським (1672), потім полковим осавулом комонного полку (1678), а Семен – кілька разів ставав полковим суддею переяславським (? – 1676 – ?), (? – 1683 – ?) (? – 1686 – 1687), очолював і полкову сотню. Мабуть, загинув під час заво-

рушень у Переяславському полку влітку 1687 р. Мав у своєму володінні с. Строковою 2-ї полкової сотні (після нього цим селом володів полковий хорунжий Олександр Сулима) та с. Безпальчим у Гельмязівській сотні (після нього селом володів Леонтій Панкевич).

Кулага Семен – з початком Національно-визвольної війни в регіоні було два Семени Кулаги – один козакував у Іркліівській сотні, а інший входив до полкового товариства переяславського. Вважаємо, що перший із них Семен Гаврилович Кулага, який був батьком другого – Семена Семеновича. В Межигірському монастирі зберігся поминальник його роду: Семен, Прохір, Леонтій, Іван, Параска, Гафія, Андрій, Михайло, Горпина, Настасія, Ганна, Василь, Настасія, Максим, чернець Сава, Іван, Пелагея, Марія, Горпина. Цей синодик, як бачимо, більш пізнього походження і Гаврила в ньому немає. Проте, він міг бути дідом Семени і батьком Прокопа. Процик Гавриленко був козаком сотні Кропивнянської у 1649 р. Мабуть, став полковим осавулом переяславським. Заслання в Кузнецьку. Таким чином, Прокіп мав бути дядьком Семену Кулазі. «Донька Семени була одружена з полковим писарем Савою Стефановичем Шабельником, ще одна Кульженківна – Ганна була дружиною сотника Кропивнянського Костянтина Яковича Следзинського», – констатує дослідниця переяславських родоводів І.Кривошея [3, 80]. Семен Кулага володів с. Козловим 2-ї полкової сотні після Марка Думитрашки. Як полковий сотник за полковника Полуботка (1683 – 1686) він володів с. Студениками. Після Семени Кулаги Козлов відійшов на ратушу, а Студеники – Марку Васильовичу Думитрашці [25,с.20].

Кульженко Прохір (Процик) – сотник кропивнянський Переяславського полку (? – 1672.06. – ?), осавул полковий переяславський (? – 1682.4.04. [26, 21] – ?), 4 квітня 1682 р. купив у козака Матвія Скоропатка город Проциківський у Переяславі [26,арк.19].

Куриленко Ясько – полковий старшина (можливо, хорунжий чи писар) Кропивнянського полку (1649).

Лавриненко Іван – козак іркліівський (1649) разом з Омельком Лавриненком. Сотник іркліівський Переяславського полку (? – 1666.06. [27,арк.28] – ?).

Лісовець Андрій – шляхтич [28, 709]. Козак сотні Куринської Кропивнянського полку (1649). Козацький старшина. У лютому 1652 р. у складі козацького посольства на чолі з Герасимом Яцкевичем до Речі Посполитої [28,с.709].

Лісовський (Лісовченко) Гаврило – козак кропивнянський (1649), генеральний осавул, осавул полковий іркліівський (? – 1658 – 1659.01. – ?). Нобілітований за гетьманування Виговського. Осавул піхотного полку (1664) у Тетері.

Мисенко Лука – козак сотні Іркліівської Кропивнянського полку (1649), сотник іркліівський Переяславського полку (? – 1654 – ?), наказний полковник іркліівський (1654.10.).

Митя Тиміш – Тишко Мітенко – козак сотні Іркліівської Кропивнянського полку (1649), сотник іркліівський Переяславського полку (? – 1665 – ?).

Морозенко Нестор – полковий старшина (вірогідно, осавул) Кропивнянського полку (1649). Не поділяємо точку зору про його обозництво. Про полкових обозних у 1649 р. говорити взагалі зарано. До

1654 р. варто визначитися з полковими осавулами, хорунжими і писарями [29,с.49].

Панкевич Матвій (? – 1620 – 1687 – ?) – сотник іркліівський (1638 – ?), козак іркліівський (1649), полковник іркліівський (? – 1658 – 1663). Отримав нобілітація у червні 1659 р. [30,с.217]. Прибічник Сомка, після Чорної ради 1663 р. гетьманом Брюховецький засланий до Сибіру. У 1669 р. він знаходився в Ілімському острозі [31,с.31], а в 1670 р. був серед тих, хто за наказом царя звільнений [32,с.290]. Після повернення у 1670 р. став полковим суддею лубенським (1671.06. – 1671.10.). У липні 1673 р. засланий від боку полковника Івана Сербина до Лохвиці [33,с.160]. Полковник наказний лубенський (1674.01. [33,с.166]). Знову обраний суддею полковим лубенським (1682 – 1687 [34,арк.3]). Його син Леонтій Матвійович (? – 1655 – 1706) за документами відомий як Левко Матюшенко став писарем полковим переяславським (? – 1676.02. – ?), а пізніше – суддею полковим переяславським (? – 1690 – 1706).

Рубан Іван Максимович (? – 1629 – 1697 – раніше 1702.03) – шляхтич гербу «Шеліга», козак Іркліівської сотні Кропивнянського полку (1649), осавул полковий комонного полку Іллі Новицького (? – 1680 [33,с.172] – 1694 [35,арк.319] – 1697). Полковник охочий (1697 – ?), змінив Іллю Новицького. Отримав від гетьмана Мазепи універсал на с. Лялинці Чигриндубравської сотні [36,с.37]. Купив с. Мозолівку з пасікою у Мозоля і заповів Саливоненкам. Став ченцем Йосипом Переяславського монастиря, поминальник його роду: Максим, Євдокія, Євдокія, чернець Сільвестр, чернець Йосип, Семен, Семен, Михайло, Михайло, Костянтин, Гнат, Іван, Григорій, Гаврило, Захар, Дмитро, Олексій, Єфросинія, Марія [37,арк.58].

Свічка Леонтій Назарович (? – 1640 – 1699.5.08) – покозачений шляхтич. Разом з Гамалією, який мав міцні коріння на Пирятинщині, приходять до влади в Лубенського полку. Осавул полковий лубенський (1665, 1666, 1679, 1682 – 1688), У складі делегації Брюховецького відвідав Москву (1666 [38,с.212]). Суддя полковий лубенський (1672), отаман городовий пирятинський (1677), близький до Гамалії, якого змінив на уряді полковника лубенського (1688 – 1699). У 1690 р. отримав лист гетьмана, а 25 серпня цього ж року царське підтвердження на володіння селами Дейманівкою, Давидівкою, млинами на р. Удай і р. Підкручій, двором над Орлицею [39,арк.2]. 4 серпня 1699 р. написав заповіт. Поминальник його роду: Хома, Назар, Горпина, Євдокія, Настасія, Уляна, Варвара, Макар, Гафія, Євстафій, Іона, Андрій, Опанас, Дмитро, Леонтій [40,с.247]. Ще один поминальний ряд його роду: Назар, Мотря, Горпина [41,с.19]. Д.: Домникія Мартинівна Лещенко (? – 1669 – 1709 – ?), донька козака с. Антонівки Журавської сотні Кропивнянського полку. За заповітом чоловіка у 1699 р. отримала млини (один на міській греблі в три кола, дав на греблі Заріцькій в чотири кола, а також військову частину з млинів пирятинських міських Ілька Коломійці та Олексія Фурсалика в три кола і на Оржинській греблі з двох колів Федора Ярмоленка та двох колів Василя Лутая), три сади і ґрунти [42,арк.183], підтверджені гетьманським універсалом 24 жовтня 1699 р. [43,с.339].

Семенович Клим – сотник іркліівський (1–ї сотні, ? – 1649 – ?).

Скидан Яцько Пилипович – син козацького полковника, козак Іркліівської сотні Кропивнянського полку (1649). Полковник Скидан без імені на чолі полку згаданий 20 грудня 1661 р. у Березні [44,арк.11].

Був полковником піхотним (1662 [24,с.335]), полковником сосницьким (1662 – 1663.09. – ?). 12 вересня 1663 р. підтвердив за жіночим Святопокровським монастирем в Макошині «два камені тиє в млині Величковському ведлук давнього звичаю на тот монастир мирочки дві ишли, а мельникові третя, и ни от кого жадної перешкоди и кривди не поносячи, яко на спокійно ужевали, также ониє селяне, оби греблю направат не били спречние, иначей не чинячи под неласкою нашою» [45,с.27]. Скидана згадував у 1663 р. Платер. Маємо таку документальну звітку з 1663 р. як додаток до підпису гетьмана Івана Брюховецького: «Для лепшей вери, Яцько Скидан, полковник войска царского Величества запорожскій сосницькій». Згідно інформації Коховського Яків Скидан був забитий на палі у 1664 р. [46,с.228].

Талда Василь (? – 1668 – 1706) – сотник кропивнянський Переяславського полку (? – 1698.01. – 1706), Загинув під Ляховичами.

Тальденко (Толда) Клим – сотник кропивнянський (1648).

Таргало Михайло – сотник кропивнянський (? – 1649 – ?).

Тернавський–Ляшко Іван Осипович – шляхтич гербу «Лелева». Козак сотні Демської Кропивнянського полку (1649). Військовий товариш (1685). Мав млин на р. Удаї на греблі Варвинській. 19 січня 1685 р. полковник Л.Горленко надав йому сіножать Жидівську під с. Гнідинцями.

Тулуб (Телюченко) Михайло – полковник іркліівський (1648). Вважаємо, що прізвище Телюченко – це Тулубенко, Тулупенко, яке дійшло до нас у викрешленому вигляді. У Кропивнянській сотні були його родичі Антип, Зінець, Проник Тулюпа, Данило і Кузьма Тулюпенки [13,с.349,350].

Тулуб Дем'ян – сотник іркліівський Переяславського полку (? – 1674 – 1676), (1690 – 1711). І.Кривошея вважає його сином козака іркліівського Семена Тулупа [13,с.352; 7,с.44]. У 1767 р. в с. Богулавець проживали 3 сім'ї Тулубів, а в 1900 р. вони мали 8 господарств тут же [47,с.17].

Федоренко Трохим – козак Пирятинської сотні (1649), наказний полковник кропивнянський (1653). 7 жовтня 1653 р. у Кропивні зустрів московську делегацію стольника Родіона Стрешнева і дяка Мартимяна Бредихіна [48,с.98].

Юхненко Василь – козак Чорнської сотні Кропивнянського полку (1649). Військовий товариш (1654), учасник посольства Богдановича–Тетері до Москви [48,с.427].

Список використаних джерел

1. Мицик Ю.А. Нащадки Філона Джеджелія // Українське слово. – 1997. – 21 серпня.
2. Кривошея В.В. Національна еліта Гетьманщини. – К., 1998. – Ч.І.
3. Кривошея І.І. Синодики як джерело до генеалогії козацько–старшинських родин Переяславського полку // Кривошея В.В. Українська козацька старшина. Ч. 2. Синодики як джерело козацько–старшинської генеалогії. – К., 1998. – С.80–81.
4. Коваленко С. Кропивнянський полк // Коваленко С. Україна під булавою Богдана Хмельницького. Енциклопедія у 3–х томах. – К., 2008. – Т.2.
5. Хмара О. Філон Джелалій – полковник кропивнянський: історико–краєзн. нарис. – Черкаси: ЦНТЕІ, 2002. – 120 с.
6. Заруба В. Адміністративно–територіальний устрій та адміністрація Війська Запорозького у 1648 – 1782 рр. – Дніпропетровськ, 2007.

7. Кривошея І.І. Козацький рід Тулубів: Спроба поколінного розпису // Збірник наукових праць Київського військового гуманітарного інституту. – 1998. – № 1. – С.39–45.
8. Адміністративно–територіальний устрій Лівобережної України у другій половині 50–х років 18 століття. – К., 1990. – 238 с.
9. Кривошея В. Козацька старшина Гетьманщини. Чигиринський полк // Гілея: науковий вісник. – 2010. – Вип.35. – С.5–43;
10. Кривошея В. Козацька старшина Гетьманщини. Уманський полк // Гілея: науковий вісник. – 2010. – Вип.34. – С.5–13.
11. Інститут рукописів Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського (далі – ІР НБУ). – Ф.І. – № 52610 – 52720.
12. Там само. – Ф.Лебедев (КДА). – № 668.
13. Реєстр Війська Запорозького 1649 року. Транслітерація тексту. – К., 1995.
14. Кулиш П.А. Украинские казаки и паны в двадцатилетие перед бунтом Богдана Хмельницького // Русское обозрение. – 1895. – Апрель.
15. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией (далі – Акты ЮЗР). – Т.VIII. – Спб., 1873.
16. Центральний історичний архів України у м. Києві (далі – ЦДІАУК). – Ф.57. – Оп.1. – Спр.264.
17. Там само. – Ф.57. – Оп.1. – Спр.282.
18. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея XVII – XVIII століть: проблеми формування, еволюції, реалізації. – К., 1997.
19. Українське козацтво. Мала енциклопедія. – К.–Запоріжжя, 2002. – 670 с.
20. Бульвінський А.Г. Українсько–російські взаємини 1657 – 1659 років в умовах цивілізаційного розмежування на Сході Європі. – К., 2008. – 676 с.
21. Антонович В.Б. Неизвестный доселе гетьман и его приказ // Киевская старина. – 1883. – Кн.5. – С.140–145.
22. Кулиш П. Материалы для истории воссоединения Руси. – М., 1877. – Т.І.
23. Акты ЮЗР. – Т.V. – Спб.: Титография П.П.Кулиша, 1867. – 362 с.
24. Там само. – Т.VII. – Спб.: Типография В.Пратца, 1872. – 398 с.
25. Мякотин В. Генеральное следствие о маенностях Переяславского полка (1729 – 1731 гг.). – Харьков, 1896. – 45 с.
26. ІР НБУ.–Ф.Петров. – № 594. .
27. Там само. – Ф.ІІ. – № 15418.
28. Архив Юго–Западной России, издаваемый временной комиссией для разбора древних актов. – Ч. III. – Т. IV. – К., 1908. – 419 с.
29. Горобець В. Влада та соціум Гетьманату. Дослідження з політичної та соціальної історії ранньомодерної України. – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – 271 с.
30. Акты ЮЗР. – Спб., 1873. – Т. IV. – Спб.: Типография Э.Пратца, 1863. – 276 с. – Спб.: Типография Э.Пратца, 1863. – 276 с.
31. Кривошея В. Українська козацька старшина. Ч. 1. Урядники гетьманської адміністрації: реєстр. – К., 1997.
32. А.А. Еще страничка из прошлого г.Переяслава // Киевская старина. – 1901 – № 9.
33. Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст. Зб. акт. док. – К., 1986.

34. ЦДІАКУ. – Ф.54. – Оп.2. – Спр.345.
35. ІР НБУ. – Ф.ІІ. – № 1551 – 1705.
36. Генеральне слідство про маєтності Лубенського полку / Український архів. – Т. IV. – К., ВУАН, 1931. – VII/185 с.
37. ІР НБУ. – Ф.І. – № 1789.
38. Маркевич Н. История Малороссии. – М., 1842. – Т. III.
39. ЦДІАУК. – Ф.КМФ–9. – Оп.3. – Спр.82.
40. Тесленко І. Помяник Любарського монастиря // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. – Біла Церква, 2001.
41. Відділ рукописів Державної Російської бібліотеки. – Ф.152. – № 24.
42. ІР НБУ. – Ф. I. – № 57489 – 57601.
43. Універсали Івана Мазепи. 1687–1709 / Упоряд. Іван Бутич. Інститут української археографії НАН України; Наукове товариство імені Шевченка; Центральний державний історичний архів України, м. Київ. – Київ, Львів, 2002. – 670 с.
44. ІР НБУ. – Ф.XIV. – № 163.
45. Мицик Ю. З документів українських гетьманів та полковників доби Руїни // Сіверянський літопис. – 1999. – № 3.
46. Korzon T. Dola i niedola Jana Sobieskiego. 1629 – 1674., wyd. 2. – Krakow, 1898. – Т.1.
47. Рклицкий М.В. Козаки Золотоношского уезда по данным Румянцевской описи 1767 г. – Полтава, 1911.
48. Акты ЮЗР. – Т.X. – Спб., 1878.

Кривошея В.В. Казачья старшина Кропивнянского полка периода Национальной революции середины XVII в.

Освещается состояние исследования персонального состава казацкой старшины Гетманщины на примере Кропивнянского полка, предоставлены биографические справки полковой старшины, сотников.

Ключевые слова: казацкая старшина, Гетманщина, полк, сотня, Кропивна.

Krivosheja, V.V. Cossack petty officer Kropivnyanski the regiment of time of National revolution of middle of XVII of century

The state of research of the personal composition of cossack petty officer of the Hetmanate is illuminated on the example of Kropivnyanski of regiment, the biographic certificates of regimental petty officer, сотників are given.

Key words: cossack petty officer, the Hetmanate, regiment, hundred, Kropivna.